

Läkarförbundets jubileumstävling

Under Läkarförbundets 100-års jubileum bjuder vi på frågesport i Läkartidningen och detta är deltävling 12 av 20. Varje gång gäller det att svara på vilken läkare vi frågar efter, och ibland även nämna personer i läkarens omgivning. Det först öppnade rätta svaret i varje deltävling vinner en bok. Dessutom spondras alla inlämnade svar från de 20 tävlingsomgångarna och i finalen utses en totalvinnare som bjuds på en resa till Kos, Hippokrates ö. Läs de rätta svaren och följ utvecklingen på www.lf.se

Deltävling nr 12

Vem är doktorn?

Många unga läkare har genom tiderna sökt sig till berömda äldre kollegor och ryktbara kliniker, eller till sjukhus och hotäder med flera medicinska berömdheter för att lära sig. Ibland har de blivit mycket beävnade, ibland kritiska, och senare sett beävnelsen eller kritiken på pränt. I dagens fråga söker vi den äldre och den äldre doktorn i en berättelse, där en societetläkare och djuvän fantasifullt skriver om en av sin ungdoms studieorters medicinska storheter i ordalag, som knappast är panegyriiska. Det är för övrigt inte den enda av ortens medicinska berömdheter, som han på ett föga kollegialt sätt porträtterar i den bok, varur texten är hämtad. Boken, som äldre läkaren gav ut på äldre dar, blev en bestseller. Den dramatiska skildringen nedan av berömdheten i operationstagen är säkert faktamässigt djupt orättvis. En samtida landeman och läkarkollega till berättaren har tex bekrivit hur, för den tiden, litet blodprutande berömdhetens verkämighet var och även förklarar varför det var så. I en till museum ombyggd järnvägsstation på orten kan man idag få se den äldre läkarberömdheten på en ofta reproducerad stor tavla, med idag inkorrektas genua perspektivistiska underströmmar. Det är ett ståtligt porträtt som visar en överlägsen man i demonstrativ pose; i sin vänstra hand håller han ett instrument, av vilket några exemplar även finns på en bordända i förgrunden. De inkorrektas genua perspektivistiska underströmmarna var för övrigt tidstypiska och återfinns i en annan likaledes berömd och ofta reproducerad målning från epoken, som porträtteraren annan i bestselleren mycket kritiskt skildrad medicinsk storhet. Det inkorrektas perspektivet finns i många av epoken tavlor. I en för humaniora avsedd föreläsningssal i en av stadens äldre universitetsbyggnader kan man t ex se målningen "Arkeologen avslöjar antikens hemligheter", där

antikens uppträder i form av en tunt beävd kvinnogestalt. I paradmålningen av lärdomsmetropolitens store fysikolog har dock en kanin fått ersätta den blottade kvinnan som demonstrationsobjekt för det väl påklädda, skäggyrddas stafaget.

Undsättnings expeditionen... som hela morgonen förgäves sökt efter våra lik i lavinens spår fann oss alla i djup sömn på gaket i hyddan. Nästa dag fördes jag i höskinda till A och fortsatte med nattespressen till B... När de tagit bort vaddbandaget från mina ben stämde... på mina fötter och, det samma gjorde jag, de voro svarta som en neger...

Jag ryser vid tanken på vad som kunde ha hänt mig om jag fallit i händerna på någon annan av den tidens ryktbara B-kirurger... Den ryktbare professor X, sjukhuset C:s fruktansvärde slaktare, skulle ögonblickligen ha kamrat av mina bägge ben och kastat dem på uteri och äggstockar och tumörers valla slag och arm- och benstumpar i hörnet av sin operationssal, som var blodbestänkt som ett skated. Sedan skulle han, med sina kolossala händer ännu röda av mitt blod, behandligt som en trollkonstnär ha stuckit kniven i nästa offer ännu vid halvt medvetande på grund av otillräcklig bedövning, medan ett dussin andra, skrikande av fasa, på sina bärar väntade på sin tur. Efter avslutad massmassaker skulle X totta svetten ur pannan och några fläckar blod och var från sin vita väst – han operera de alltid i frackkostym – och med ett "Se där, nog för idag, mina herrar!" rusat ut ur operationsalen till sin pompösa landå för att åka i galopp till sin privatklinik i Hälsars gata och där skära upp rygarna på ett halvt dussin damer, dittdrivna av jätteläkarnas hjälpå för till skakteriet i D.

Vinnare i deltävling 9: Barbro Hallén, Sköndal. Rätt svar: Doktorn: Ortopeden och skalden professor Herman Säterberg. Patienter: Selma Lagerlöf. Texten är tagen ur: Dagbok för Selma Otilia Lagerlöf (Mårbacka III 1932).

I tävlingens kommentarer av läkare eller andra samtidiga personer. Texterna modifieras så stort val av svar namn på personer, sjukhus, läroanstalter, läroplatser och utövare av medicin. En taskig är att texterna skall ge en tydlig bild och även visa på vad rätta taskiga och troligtvis valdigen gång. En annan är att visa hur många läkare som varit framgångsrika om andra områden än dem vi i dag ser som medicinska.

Tävling nummer 12

Vem är doktorn? _____

Vilken doktor har skrivit skildringen? _____

Ditt namn: _____

Telefon dagtid: _____

Adress: _____

Postadress: _____

Fyll i svarstalongen och skicka ditt svar senast den 9 april till:
Läkartidningen, Uno Kärrik, Box 5603, 114 06 Stockholm eller maila ditt svar
och deltävlingens nummer till e-post uno.karrik@lakartidningen.se
Domare är upphovsmannen till tävlingen, Nils Sjöstrand.